

KRÓTKI PRZEWODNIK WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

PROBLEM NARKOTYKOWY

Narkotyk - to substancja pochodzenia naturalnego bądź syntetycznego, która oddziałuje na ośrodkowy układ nerwowy człowieka, wykorzystana w celach medycznych i niemedycznych, powoduje efekty natury psychofizycznej między innymi, uspokojenie, zniesienie bólu, odurzenie, euforię, pobudzenie lub sen i której systematyczne zażywanie w konsekwencji prowadzi do uzależnienia.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z dn.19.09.2005 r./ dzieli narkotyki na dwie grupy: środki odurzające i substancje psychotropowe.

Środek odurzający – to każda substancja pochodzenia naturalnego bądź syntetycznego działająca na ośrodkowy układ nerwowy człowieka, określona w wykazie środków odurzających, stanowiących załącznik Nr 1 do ustawy.

Substancja psychotropowa – to każda substancja pochodzenia naturalnego bądź syntetycznego działająca na ośrodkowy układ nerwowy, określona w wykazie substancji psychotropowych, stanowiących załącznik Nr 2 ustawy.

Środek zastępczy – to substancja w każdym stanie fizycznym, która jest trucizną lub środkiem szkodliwym, używaną zamiast lub w takich samych celach innych niż medyczne, jak środek odurzający lub substancja psychotropowa.

Prekursor – prekursor narkotykowy jest substancją sklasyfikowaną, o której mowa w art. 2 pkt a Roz. 273/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn.11.02.2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych, którego kategorię określa załącznik Nr 1 do tego rozporządzenia. Będzie to substancja pochodzenia naturalnego bądź syntetycznego, która może być przetworzona na środek odurzający lub substancję psychotropową.

Narkomania – stałe lub okresowe przyjmowanie w celach niemedycznych środków odurzających lub substancji psychotropowych albo substancji zastępczych w wyniku czego może powstać lub powstaje uzależnienie.

Uzależnienie cechuje się:

- nieodpartą koniecznością przyjmowania danej substancji psychoaktywnej;
- tendencją do zwiększania dawki, choć nie w każdym przypadku;
- zdobywania jej wszelkimi dostępnymi człowiekowi sposobami, nawet wchodząc w konflikt z prawem.

Lekomania – skłonność do nadużywania leków, czyli stan zależności psychicznej lub fizycznej albo obu razem, jaki występuje w wyniku systematycznego bądź okresowego przyjmowania leków.

<https://www.youtube.com/watch?v=rLHvyud1zYY>

Rozróżniamy trzy rodzaje zależności:

- 1. Zależność psychiczna** – to stan przymusowy, w którym konieczne jest okresowe lub ciągle przyjmowanie środka, który wywołał zależność.
- 2. Zależność fizyczna** – stan patologiczny wywołany poprzez powtarzanie podawania organizmowi niektórych środków psychoaktywnych, a nagłe ich odstawienie wywołuje występowanie tzw. zespołu abstynencyjnego, charakterystycznej grupy objawów fizycznych i psychicznych.
- 3. Zależność społeczna** – to chęć sprostania naciskowi grupy, uleganie modzie w odniesieniu do używanych środków psychoaktywnych.

Zespół abstynencyjny – głód narkotyczny, to objawy fizyczne i psychiczne pojawiające się w momencie, gdy osoba uzależniona zostaje pozbawiona narkotyku.

Objawy odstawienia narkotyku mogą być zróżnicowane, jednak do najczęściej występujących zalicza się:

Objawy fizyczne – nudności, drżenie ciała, skurcze, wymioty, potliwość, wysięki z nosa, przekrwione oczy, wzrost temperatury ciała, bóle mięśni, przyspieszenie czynności serca i rytmu oddychania.

Objawy psychiczne – lęk, apatia, irytacja, dezorientacja, omamy, psychozy.

Istnieje olbrzymia ilość substancji psychoaktywnych, które wpływają na psychikę człowieka, niosąc przy tym niebezpieczeństwo uzależnienia. Najpopularniejszy podział narkotyków pod kątem oddziaływania na psychikę ludzką przyjęty został przez Organizację Narodów Zjednoczonych i Interpol:

I Substancje działające opóźniająco na ośrodkowy układ nerwowy, czyli opiaty, opoidy, barbiturany, benzodiazepiny, alkohol etylowy, środki wziewne, nikotyna /tytoń/.

II Substancje pobudzające ośrodkowy układ nerwowy, czyli amfetamina i jej pochodne, kokaina, khat.

III Substancje wywołujące zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, czyli cannabis i jej przetwory, halucynogeny /LSD, PCP, meskalina, psylocybila/.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wyróżnia natomiast 8 typów środków odurzających i substancji psychotropowych:

- I** Typ morfiny.
- II** Typ alkoholu i barbituranów.
- III** Typ amfetaminy.
- IV** Typ kokainy.
- V** Typ konopi indyjskich.
- VI** Typ halucynogenów.
- VII** Typ khat.
- VIII** Typ rozpuszczalników lotnych.

Działanie i objawy zażywania narkotyków Typu morfiny:

- krótkotrwałe: odprężenie, złagodzenie bólu i stanów lękowych, euforia, osłabienie koncentracji uwagi, halucynacje, zwężenie źrenic, znużenie, nudności, osłabienie tętna i zwolnienie oddechu;
- długotrwałe: apatia, impotencja, spadek masy ciała, bezsenność, obniżenie odporności organizmu na wszelkiego rodzaju infekcje, pogorszenie stanu uzębienia.

Działanie i objawy zażywania narkotyków Typu alkohol i barbiturany:

- krótkotrwałe: senność, odprężenie, euforia, osłabienie koncentracji uwagi, złagodzenie stanów lękowych, spowolnienie oddechu, spadek ciśnienia tętniczego krwi, zwężenie źrenic, niezdolność ruchowa, nadmierna potliwość;
- długotrwałe: ciągle zmęczenie, wrażliwość, zachowania podobne do upojenia alkoholowego bez wyczuwalnego zapachu alkoholu, mogą wystąpić psychozy, utrata świadomości, uszkodzenia wątroby, serca i mózgu.

Zespół abstynencyjny w tym przypadku objawia się: stanami lękowymi, dezorientacją, majaczeniem, konwulsjami, niezdolnością ruchów, może dojść do śmierci.

Działania i objawy zażywania narkotyków Typu amfetaminy:

- krótkotrwałe: euforia, wzmożona percepcja, podniecenie, gadatliwość, poczucie siły i napływ energii, drażliwość, urojenia, rozszerzone źrenice, wzrost pulsu i ciśnienia krwi, nadmierna potliwość, bóle w klatce piersiowej;
- długotrwałe: bezsenność, drażliwość, zanik łaknienia, wysypki, nadpobudliwość, agresja lub samoagresja, psychozy, omdlenia.

Zespół abstynencyjny w tym przypadku objawia się: apatią, ospałością, depresją, dezorientacją, zwiększonym łaknieniem, może dojść do śmierci.

Działania i objawy zażywania narkotyków Typu kokainy:

- krótkotrwałe: nagła euforia, poczucie siły i zwiększenia możliwości intelektualnych, podniecenie. Ten stan trwa około 20 min. a następnie przeradza się w gwałtowną zmianę nastroju, zwaną „dołkiem kokainowym”, zwiększa się wówczas ciśnienie tętnicze krwi, rozszerzają się źrenice.

– Długotrwałe: gadatliwość, drażliwość, nie zrównoważenie psychiczne i fizyczne, halucynacje, manie prześladowcze.

Zespół abstynencyjny w tym przypadku objawia się: depresją, apatią, drażliwością, dezorientacją, halucynacjami, psychozami, może dojść do śmierci.

Działania i objawy zażywania narkotyków Typu konopi indyjskich:

– krótkotrwałe: wesołkowatość, euforia, zmiany percepcji, odprężenie, lekkie pobudzenie, halucynacje, rozszerzone źrenice, suchy kaszel, suchość w gardle, nadmierne pragnienie;
– długotrwałe: wyczerpanie, drażliwość, psychozy, uciążliwy kaszel, nieżyt nosa, osłabienie pamięci.

Zespół abstynencyjny w tym przypadku objawia się: wzmożoną aktywnością, bezsennością, brakiem apetytu, drażliwością.

Działania i objawy zażywania narkotyków Typu halucynogenów:

– krótkotrwałe: zmiany postrzegania, pobudzenie, halucynacje, ograniczenie poczucia czasu i przestrzeni, poczucie siły, rozszerzone źrenice, brak koordynacji ruchów, wzrost ciśnienia krwi, arytmia serca;
– długotrwałe: bezsenność, podniecenie, niedożywienie, omdlenia, tendencje samobójcze, ostra psychoza, lęki, uszkodzenie układu nerwowego.

Na razie Polska Policja nie odnotowuje przypadków zażywania narkotyków **Typu khat**.

Działania i objawy zażywania narkotyków Typu rozpuszczalników lotnych:

– krótkotrwałe: odprężenie, euforia, osłabienie koncentracji uwagi, niezbornosć ruchów, problemy z oddychaniem, omamy, zaburzenia percepcji, zachowanie podobne jak w upojeniu alkoholowym, kaszel, katar, zapalenie spojówek;
– długotrwałe: delirium, apatia, otępienie, uszkodzenie wątroby, nerek, serca, szpiku kostnego i mózgu.

Zespół abstynencyjny w tym przypadku objawia się: niepokojem, rozdrażnieniem, nudnościami, drżeniem i przygnębieniem, zaburzeniem oddychania, może dojść do śmierci.

Charakterystyczne symptomy mogące wskazywać na zażywanie narkotyków przez osobę:

Zmiany w zachowaniu:

- nagła zmiana nawyków;
- pojawienie się wahań nastroju i aktywności;
- izolacja od bliskich i dotychczasowych znajomych;
- pojawienie się nowych, „dziwnych” znajomych;
- tajemnicze rozmowy telefoniczne, nagłe wyjścia z domu;
- posługiwanie się niezrozumiałym językiem, slangiem;
- naśladowanie osób ze świata subkultur;
- bunt, łamanie ustalonych zasad, napady agresji i złości;
- pojawienie się problemów finansowych;
- wynoszenie wartościowych rzeczy, przedmiotów z domu;
- niewytłumaczalne spóźnienia, późne powroty do domu;
- kłamstwa i oszustwa;
- pomniejszenie wszelkich dotychczasowych autorytetów;
- bełkotliwa i niewyraźna mowa;
- nadmierny apetyt lub jego brak;
- spadek zainteresowania ulubionymi zajęciami.

Wygląd zewnętrzny:

- blada, ziemista, zmieniona cera;
- krosty i owrzodzenia, szczególnie w okolicy nosa;
- przekrwione oczy, rozszerzone lub zwężone źrenice;
- spadek masy ciała;
- zasinienia, nakłucia na ciele;
- zaniedbywanie higieny osobistej;
- nowy styl ubierania się;
- zmiana wyglądu, np. fryzury, koloru włosów, pojawiają się kolczyki, tatuaże.

Objawy chorobowe to:

- uporczywy suchy kaszel;
- wysięk z nosa;
- osłabienie i omdlenia;
- wymioty, zaparcia lub rozwolnienia;
- częste przeziębienia i infekcje;
- gwałtowne zmiany ciśnienia krwi oraz skoki temperatury ciała;
- nagłe pogorszenie stanu uzębienia;
- złe wyniki badań moczu i krwi;
- bóle różnych części ciała;
- depresja i problemy.

Najczęściej wymieniane przyczyny uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych:

- wadliwe stosunki rodzinne;
- nadużywanie przez rodziców alkoholu, narkotyków, czy leków;
- brak aktywności społecznej;
- brak celów życiowych;
- naśladowanie zachowań przyjętych przez znajomych, kolegów i środowisko;
- poszukiwanie silnych przeżyć;
- ciekawość;
- naciski znajomych, kolegów, środowiska;
- niewłaściwe leczenie psychotropowe;
- problemy emocjonalne;
- warunki ekonomiczne;
- błędy wychowawcze;
- tęsknota za osiągnięciem szczęścia i zadowolenia;
- nieradzenie sobie ze stresem i problemami;
- wysokie wymagania społecznego otoczenia;
- intensywne przeżywanie poczucia lęku;
- zaniżone poczucie własnej wartości.

Polecam:

1. "My, dzieci z dworca Zoo" - Christine F., Oes Agency z 2012r.
oraz film nakręcony na podstawie książki w 1981r. pod tym samym tytułem;
2. "Rok na odwyku" – K. T. Nowak, Wydawnictwo Literackie z 2018r.;
3. "Narkotyki i dopalacze. Co powinni wiedzieć rodzice?" – M. Z. Jędrzejko, Zb. Stańczak, Bellona z 2018r.

Opracowała: Iwona Kamińska